

A Győri Ítéltábla a Dr. Székely Gábor Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Moskola Csaba ügyvéd által képviselt **alperes** ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Veszprémi Törvényszék 2017. május 17. napján kelt 4.P.20.308/2017/9/I. számú ítélete ellen a felperes által 10. sorszámon benyújtott, és Pf./6. számon kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700- (Tizenkettőezer-hétszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A törvényszék ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 38.100- Ft perköltséget.

Határozata indokolásában rögzítette, hogy a felek - az alperes mint hitelező, valamint a felperes, mint adós - 2008. augusztus 11-én kötöttek kölcsönszerződést és opciós szerződést 4.203.000- Ft kölcsönösszeg mellett. A hitel változó törlesztésű és deviza alapú volt; a szerződést a felek utóbb, 2009. február 6-án fix törlesztésű deviza alapú kölcsönre módosították.

A kölcsönszerződés IV.11. pontja tartalmazza az alábbiakat is:

„A Felek megállapodnak, hogy a jelen szerződés hatálybalépése esetén a szerződés megkötésének időpontjában hatályos Általános Szerződési Feltételek, valamint a Hitelező Üzletszabályzata a szerződés tartalmává válnak, és a Felek közötti jogviszonyra irányadóak lesznek. A Felek megállapodnak, hogy jogviszonyukra elsődlegesen a jelen szerződés, másodlagosan az Általános Szerződési Feltételek, harmadlagosan az Üzletszabályzat rendelkezései az irányadóak. Az Adós a jelen szerződés aláírásával elismeri, hogy az Általános Szerződési Feltételeket, valamint az Üzletszabályzatot elolvasta, megértette, és azok egy példányát átvette.”

A felperes kereseti kérelmében a kölcsönszerződés és az opciós szerződés IV.11. pontjának idézett rendelkezései tisztességtelenségének megállapítását kérte, hivatkozással arra, hogy az a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésébe, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 1.§ (1) bekezdésének j) pontjába ütközik. Álláspontja szerint az Általános Szerződési Feltételek és az Üzletszabályzat

nem váltak a kölcsönszerződés részévé, ugyanis azokat a szerződéskötéssel egyidejűleg nem kapta meg, és arról sem kapott tájékoztatást, hogy azoknak hol tudna utánanézni. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a felek a régi Ptk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződést kötöttek, melynek során az alperes a régi Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételeket használt. Mivel a kölcsönszerződés IV.11. pontjában rögzített nyilatkozata szerint és aláírásával a felperes elismerte, hogy az Általános Szerződési Feltételeket és az Üzletszabályzatot elolvasta, megértette, azok egy példányát átvette, és ezzel szemben ellenbizonyítással a bíróság felhívása ellenére sem élt, ezért az Általános Szerződési Feltételek és az Üzletszabályzat a régi Ptk. 205/B. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződés részévé váltak. Hivatkozott arra, hogy a felperes állításával szemben a támadott szerződéses kikötés nem tartalmaz rá nézve olyan kötelezettséget, amelyet az alperes a jóhiszeműség és a tisztességesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul állapított meg, vagy amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatná meg. Tény, a blanketta szerződés rögzíti, hogy a felperes a szerződés mellékleteit képező okiratokban foglaltakat (így többek között az Általános Szerződési Feltételeket és az Üzletszabályzatot) elolvasta, megismerte, akaratával egyezőnek nyilvánította, amiből azonban nem következik, hogy az ezekben szereplő rendelkezések egyedileg megtárgyalt szerződéses rendelkezések volnának, tehát e szerződéses nyilatkozattól a bizonyítási teher nem fordul meg. Véleménye szerint a felperes tévesen hivatkozott az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) a C-449/13. számú ügyben hozott ítéletére (Bakkaus-ügy; ECLI:EU:C:2014:2464), mert a jelen perrel érintett szerződéses kikötés nem azonosítható az ennek a határozatnak a tárgyát képező, a hitelező tájékoztatási kötelezettsége teljesítésére vonatkozó szabványzáradékkal, miként azt a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.615/2016/6. számú ítélete kifejtette. Mindezek miatt az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Elsődlegesen annak megváltoztatását, és kereseti kérelmének helyt adó határozat hozatalát kérte. Másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és a törvényszéknek a per újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára utasítását kérte a régi Pp. 252. § (2) bekezdésére utalással. Harmadlagos kérelme a bizonyítási eljárás nagymértékű kiegészítésének szükségessége folytán a régi Pp. 252. § (3) bekezdésén alapulóan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróságnak újabb tárgyalás tartására, újabb határozat hozatalára utasítása volt.

Megismételte, hogy a kölcsönszerződés IV.11. pontja az alperes által meghatározott, egyedileg meg nem tárgyalt általános szerződési feltételt tartalmaz, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg, ekként a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének j) pontja értelmében tisztességtelen. Kifejezetten tagadta, hogy az üzletkötés helyén rendelkezésére állt az Üzletszabályzat, és azt is állította, nem kapott tájékoztatást, az abban foglalt feltételeket miként tudja megismerni. Utalt arra, hogy a Bíróságnak az uniós jog értelmezése tárgyában tett megállapításai a tagállami bíróságok számára kötelezők, és a nemzeti joghoz képest az elsődleges jogból és a másodlagos jogból származó kötelező erejű uniós jogi aktusok is elsőbbséget élveznek. Bár a kifejezetten tagállami jogalkotást igénylő jogharmonizációs célt szolgáló irányelveknek közvetlen hatályuk nincs, azonban ha az adott irányelv kellően konkrét rendelkezéseket tartalmaz, amelyekből a személyi hatálya alá tartozó körben meghatározott jogosultságok egyértelműen következnek, úgy a nemzeti jogot az uniós jog hatékony érvényesülésének érdekében az adott irányelvvel összhangban kell értelmezni. A Bíróság a C-449/13. számú ügyben hozott ítéletében az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak fogyasztói

hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) rendelkezéseit úgy értelmezte, hogy

- azokkal ellentétben az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében az Irányelv 5. és 8. cikkeiben előírt kötelezettségek nem teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher a fogyasztóra hárul;
- azokkal ellentétben, ha egy szabványzáradék folytán a bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a fogyasztó elismerte a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalan és megfelelő teljesítését, mivel e záradék ily módon az említett kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti az Irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését.

Mivel az érintett szerződési feltétel absztrakt jogellenességének megállapítását kéri, ezért azt attól függetlenül kell vizsgálni, hogy az alperes ténylegesen alkalmazta-e. Kiemelte, hogy a szabványzáradéknak nincs bizonyító ereje, azt a banknak egy vagy több releváns bizonyítékkal meg kell erősítenie, a fogyasztónak pedig mindig képesnek kell lennie az arra való hivatkozásra, hogy ezt a nyomtatványt nem kapta meg, illetve, hogy az nem tette lehetővé a hitelező számára a rá háruló, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségek teljesítését. Utalt arra, hogy BDT 2015.3420. számon közzétett eseti döntésében a Debreceni Ítéltábla úgy ítélte meg, miszerint az a szerződési feltétel, amelynek értelmében az adós, a zálogkötelezett kijelentette, hogy a banknál vezetett számlák, a bank bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítvány a szerződés szerinti jogügyletek alapján fennálló tartozásának mindenkori összegét közokirati formában tanúsítja, tisztességtelen, mivel a kikötés következményeként az adós szerződésszerű teljesítéséről a hitelező dönt, ezáltal pedig a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A felperes véleménye szerint a keresettel támadott szerződéses rendelkezéssel szemben ellenbizonyításnak van helye, és abban a körben, hogy a kikötésben írtak a valóságnak megfelelnek-e, részletes bizonyítási eljárást kellett volna lefolytatni, a bizonyítási terhet pedig a felekre „ki kellett volna osztani”.

Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Kiemelte, hogy a törvényszék a 2017. április 26-án megtartott tárgyalásról készült 4.P.20.308/2017/5. számú jegyzőkönyvébe foglaltan helytállóan tájékoztatta a felperest, miszerint neki kell bizonyítani, hogy az Általános Szerződési Feltételeket, valamint az Üzletszabályzatot nem vette át, és azok tartalmát nem volt lehetősége megismerni. Helyesen utalt arra, hogy a bizonyítási indítványozásának elmulasztása az arra köteles fél terhére értékelendő. Az adott esetben ugyanakkor abból kell kiindulni, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.

Mindemellett kiemelte azt is, lehetővé tette, hogy a vele szerződő felek az általa alkalmazott általános szerződési feltételeket megismerjék, és a gyakorlatban egy-egy ügyletkötés során a szerződni kívánó fél két-három alkalommal is megjelent az ügynök telephelyén vagy székhelyén, ahol nem csupán a gépjárművet, de a finanszírozás jellegét is gondosan kiválasztotta. A felperes 2009-ben maga kezdeményezte a szerződés módosítását, a részleteket pedig folyamatosan fizeti, a deviza alapú elszámolást elfogadta. Csak a szerződés megkötését követő nyolc év elteltével döntött úgy, hogy az ügyletkötés körülményeit vitatja, és a továbbiakban kibújna fizetési kötelezettségének teljesítése alól.

Az alperes utalt még a Legfelsőbb Bíróság GK 37. számú állásfoglalásának 1. és 2. pontjaira, melyek értelmében az általános szerződési feltételek akkor válnak a szerződés részévé, ha azokat a másik fél kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadta. Az adott esetben ez megtörtént, az ÁSZF pedig nem tartalmaz az általános vagy a szokásos gyakorlattól eltérő elemeket.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítéletábra mindenekelőtt azt rögzíti, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és a törvényszéknek a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítása iránti másodlagos és harmadlagos fellebbezési kérelmeket alaptalannak találta; a másodlagos fellebbezési kérelmet érintően a fellebbezés konkrét okot meg sem jelölt, a régi Pp. 252. § (2) és (3) bekezdésében írt törvényi feltételek pedig nem állnak fenn.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a törvényszék a per elbírálásához szükséges körben a tényállást helyesen állapította meg, és abból levont jogi következtetései is helytállóak. A fellebbezés érveire figyelemmel az ítéletábra az alábbiakat emeli ki.

Az ítéletábra abból indult ki, hogy a fogyasztói szerződésnek minősülő kölcsönszerződés IV.11. pontjának utolsó bekezdése részben az alperes által egyoldalúan meghatározott, egyedileg meg nem tárgyalt általános szerződési feltételt tartalmaz, ugyanakkor a harmadik mondat valójában a felperesnek az Általános Szerződési Feltételek, valamint az Üzletszabályzat elolvasására, megértésére, azok egy-egy példányának átvételére vonatkozó egyoldalú jognyilatkozata. A felperes keresetében azt állította, mivel az Általános Szerződési Feltételeket és az Üzletszabályzatot nem ismerte meg, és tájékoztatást sem kapott arról, azokat miként ismerheti meg, ezért az alperes által alkalmazott Általános Szerződési Feltételek és Üzletszabályzat nem váltak a szerződés tartalmává.

A másodfokú bíróság leszögezi, hogy a kölcsönszerződés IV.11. pontjának utolsó mondata, mint a felperes egyoldalú jognyilatkozata nem szerződési jogokat vagy kötelezettségeket szabályoz, és önmagában nem sorolható az általános szerződési feltételek körébe sem. Mindebből az is következik, hogy a felperes e nyilatkozatának tisztességtelensége nem vizsgálható (Szegedi Ítéletábra Pf.III.20.331/2017/5. számú ítélete).

A fogyasztó szabványzáradékba foglalt nyilatkozata kapcsán a Bíróságnak a felperes által hivatkozott, a C-449/13. számú ügyben hozott ítéletéből ugyancsak az tűnik ki, hogy a Bíróság a felmerülő jogi problémát nem a tisztességtelenség körében találta rendezhetőnek, és nem is hivatkozott a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvre. A fogyasztói hitelmegállapodásba foglalt szabványzáradék kapcsán az említett ítélet azt szögezi le, hogy az ilyen záradék nem sérti az Irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését, amennyiben - a nemzeti jog értelmében - e záradék kizárólag azt foglalja magában, hogy a hitelfeltevő tanúsítja, átadták részére az általános európai fogyasztói hiteltájékoztatást. Az ilyen záradék ugyanakkor nem teheti lehetővé a hitelező számára, hogy megkerülje kötelezettségeit, ezért annak bizonyító ereje nincs, azt a hitelezőnek meg kell erősítenie egy vagy több releváns bizonyítékkal. A fogyasztónak mindig képesnek kell lennie az arra való hivatkozásra, hogy nem kapta meg ezt a nyomtatványt, illetve hogy ez nem tette lehetővé a hitelező számára, hogy teljesítse a rá háruló szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségeket. Ha azonban az ilyen szabványzáradék - a nemzeti jog értelmében - a fogyasztó arra vonatkozó elismerését tartalmazza, hogy a hitelező maradéktalanul és megfelelő módon teljesítette a rá háruló szerződéskötést megelőző kötelezettségeket, akkor e záradék, következésképpen, az említett kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti az Irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését. Az pedig a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy vizsgálja meg, e szabványzáradék bizonyító ereje korlátozza-e a fogyasztó, illetve a bíróság azon lehetőségét, hogy vitassa a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási, illetve vizsgálati kötelezettségek megfelelő teljesítését (Bakkaus-ítélet 29. és 31. pontok).

A Bíróság a Bakkaus-ítéletben a szabványzáradék bizonyító erejével foglalkozott tehát, nem pedig annak tisztességtelenségével. Ebből az is következik, hogy a felperes abban a perben, amely szerződéses kötelezettségeinek teljesítéséhez kapcsolódik, hivatkozhat arra, hogy az alperes a szerződéskötést megelőzően rá háruló tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget.

A kölcsönszerződés IV.11. pontja utolsó bekezdésének első két mondata vizsgálható ugyan abból a szempontból, hogy e szerződéses kikötés tisztességtelen-e, azonban a felperes maga sem arra hivatkozott, hogy az alperes által alkalmazott Általános Szerződési Feltételek, valamint Üzletszabályzat a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztességesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul állapítja meg az ő hátrányára. Az pedig önmagában nem tisztességtelen, hogy az alperesnek a szerződés megkötésekor hatályos „Általános Szerződési Feltételek” és „Üzletszabályzat” című dokumentumai a felek közötti jogviszonyra irányadóak.

Mindezek miatt az ítéletábra az elsőfokú ítéletet a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - az indokolás fenti kiegészítésével - helybenhagyta.

A régi Pp. 78. § (1) bekezdésére utalással kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700- Ft másodfokú perköltséget; ez az összeg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései, valamint 4/A. § (1) bekezdése szerint a kifejtett tevékenységgel arányosan meghatározott, az általános forgalmi adót is magában foglaló ügyvédi munkadíjat tartalmazza.

Győr, 2018. január 23.

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

. Szabó Péter sk.
előadó bíró

. Molnár Andrea sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó